

TRYGDERETTEN

Arbeids- og sosialdepartementet
Ved ekspedisjonssjef Tom Gulliksen
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: Vår ref.: 19/ 346

Dato: 28.10. 2019

Artikkel 21 i trygdefordringen 883/ 2004

Innledning:

Trygdeforordningen 883/ 2004 trådte i kraft i 2012. Artikkel 21 regulerer retten til eksport av kontantytelser ved sykdom. Bestemmelsen omfatter sykepenger, arbeidsavklaringspenger, foreldrepenger, pleiepenger, grunn- og hjelpestønad.

Trygderetten har behandlet en rekke ankesaker om rett til kontantytelser i EU og EØS- land etter at forordningen trådte i kraft i 2012.

Trygderetten har ingen totaloversikt over antall saker som gjelder slike kontantytelser og om de rettslige vurderingstemaer sakene har handlet om. Vårt saksbehandlingssystem gir ikke denne type statistikk. Vi har foretatt flere manuelle søk i intern database på ulike bestemmelser i folketrygdloven og i trygdeforordningen. På bakgrunn av disse søkene, anslås det at vi har hatt ca. 80 ankesaker om kontantytelser etter 2012 som gjelder EØS.

Vi skal gjennomgå disse sakene og har startet opp arbeidet, men har foreløpig ikke avdekket om tvistetema i den enkelte sak er knyttet til artikkel 21. Så langt har vi ikke funnet ankesaker innkommet før i 2014 som knytter seg til den nye forordningen.

1 Trygderettens omlegging av praksis fra annet halvår 2017 og den etterfølgende historie.

Trygderetten avsa i perioden fra juni 2017 til mars 2018 flere kjennelser der NAVs avslagsvedtak ble henvist til ny behandling grunnet manglende eller feilaktig vurdering av artikkel 21 i forordningen. Det vises eksempelvis til TRR-2016-2619, TRR-2016-2634, TRR 2017-1058, TRR-2017-2308, TRR-2017-3662 og TRR- 2018-567. Praksisen anses fastlagt i denne perioden.

Trygderettens avgjørelser i disse ankesakene førte ikke til at NAV la om sin praksis. Avgjørelsene ble ikke bragt inn for lagmannsretten. Rundskrivet til folketrygdloven ble ikke endret i samsvar med Trygderettens avgjørelser.

I november/ desember 2018 varslet Trygderetten NAV Klageinstans om at det var aktuelt å be EFTA- domstolen avgi en rådgivende uttalelse om forståelsen av artikkel 21 i tre pågående ankesaker (TRR-2018-607, TRR -2018-741 og TRR-2018-3099).

NAV Klageinstans orienterte, i brev av 27. februar 2019, Trygderetten om at Klageinstansen hadde hatt dialog med direktoratet som igjen hadde tatt opp spørsmålet om praksisomlegging med departementet. Av Klageinstansens brev framgår det at departementet har besluttet at praksis skal endres i samsvar med Trygderettens forståelse av artikkel 21. Klageinstansen ba Trygderetten sende disse «EFTA-sakene» i retur. Trygderetten avsa henvisningskjennelse i disse tre sakene og i ytterligere en sak med tilsvarende tema i begynnelsen av mars 2019.

Klageinstansen fikk i februar 2019 bistand fra Trygderetten til å identifisere fire andre ankesaker som var til behandling i Trygderetten saker med tilsvarende tvistetema som «EFTA-sakene». (TRR-2018-3690, TRR-2018-3718, TRR- 2018-1101 og TRR-2019-62.) Også disse ankesakene ble opphevet og henvist til ny behandling i NAV.

Etter dette har Trygderetten avdekket ytterligere to ankesaker til med samme tema (TRR- 2018-3832 og TRR-2018- 3802). Den første er påkjent og henvist til ny behandling. Den andre er foreløpig ikke avgjort.

Totalt er foreløpig 9 saker henvist til ny behandling i NAV Klageinstans.

Klageinstansen opplyste at vi ikke ville få tilsendt nye saker før innholdet i ny praksis var klarlagt.

Oppsummering:

Det er avsagt minst 6 kjennelser fra juni 2017- utløpet av mars 2018 med ny rettsforståelse.

Etter dette er 9 ankesaker henvist til ny behandling i Klageinstansen.

Trygderetten er så langt ikke kjent med at det etter mars 2018 har vært avsagt kjennelser med en annen rettsoppfatning enn det som framgår av de ovennevnte kjennelser.

Det ble i løpet av 2018 avsagt flere kjennelser der ny forståelse er lagt til grunn, se eksempelvis TRR-2017-2148, TRR-2017-3677, TRR-2017- 3677 og TRR-2018-1101.

2. Praksis i perioden mellom 2012- 2017.

Forordningen trådte i kraft i juni 2012.

Trygderetten behandler anker over vedtak fattet i NAV Klageinstans og tar ikke opp spørsmål av eget tiltak.

Søk i våre databaser gir ikke svar på når vi fikk de første sakene etter ikrafttredelse av ny forordning. Vi har foreløpig ikke funnet ankesaker som gjelder forordning 883/ 2004 innkommet før 2014.

Søkene våre gir heller ikke svar på hvor mange ankesaker om kontantytelser i EU/ EØS land vi hadde behandlet før praksisendringen startet opp i annet halvår i 2017. Vi antar at vi har behandlet en del saker om slike kontantytelser uten at spørsmål om forståelsen av artikkel nr. 21 er berørt. Dette kan skyldes at ingen av partene har anført eller omtalt forordningen eller at

kravet er avslått fordi vedkommende ikke oppfylte andre vilkår i folketrygdlovens bestemmelser enn kravet om å oppholde seg i Norge.

Det er rimelig å anta at vår praksis ved vurderingen av ankesaker om kontantytelser i perioden før praksis satte seg kan være sprikende. Sprik kan oppstå dels fordi regelverket er komplisert og problemstillingen lite synliggjort av partene i ankesakene. Sakene behandles av uavhengige rettsmedlemmer og verken den enkelte rett eller Trygderetten kan instrueres.

Trygderetten driver et kontinuerlig arbeid for å identifisere områder hvor det er behov for å avklare og sikre enhetlig praksis.

3. Gjenopptaksreglene i trygderettsloven.

Saker avgjort i Trygderetten kan gjenopptas. Bestemmelser om dette er fra 1. april 2016 lovfestet i trygderettsloven §§ 27 og 28.

Det er tre sentrale vilkår for å få gjenopptatt en sak. Det må foreligge en begjæring fra en av partene. Trygderetten kan ikke gjenoppta saker på eget tiltak. Videre kreves det at rettsanvendelsen i kjennelsen som skal gjenopptas har vært uforsvarlig. Det er ikke tilstrekkelig at rettsanvendelsen er uriktig, se Prop. 139 L (2014-2015) side 84. Endelig er det en frist seks måneder etter at en ble kjent med det forholdet som begjæringen bygger på.

En sak om gjenopptak skal som andre ankesaker forberedes av ankemotparten, jf. trygderettsloven § 13. Muligheten for gjenopptak stenger ikke for forvaltningens adgang til å omgjøre vedtak uten at det er påklaget etter forvaltningsloven § 35. Forvaltningen kan altså på visse vilkår omgjøre vedtak på eget tiltak. Det kan være hensiktsmessig at forvaltningen benytter seg av adgangen til å omgjøre vedtaket i stedet for å fremme en begjæring om gjenopptak.

Slik vi oppfattet NAV i møte 23. oktober 2019, vil NAV velge å gjøre det på denne måten. Dette sparer dessuten ressurser og tid. Vedtaket blir omgjort på et tidligere tidspunkt enn om Trygderetten skulle involveres.

Trygderetten støtter denne måten å behandle sakskomplekset på. I den grad Trygderetten har opplysninger som kan lette identifiseringen av sakene vil vi gjerne bistå NAV.

Med vennlig hilsen

Trine Fernsjø

Trygderettens leder